

Władze Skautowe

21.05.1911 r. we Lwowie ulegają rozwiązaniu drużyny Młodzieży Sokolej. Dotychczasowa Komenda drużyn przekształcona zostaje w Komendę Skautową. Na czele Komendy Skautowej stoi Kazimierz Wyrzykowski. W skład komendy wchodzi: A. Małkowski, Franciszek Kapałka, Jerzy Grodyński, Olga Drahonowska i inni.

22.05.1911 r. Małkowski wydaje pierwszy rozkaz, w którym zatwierdza cztery drużyny im. T. Kościuszki - drużynowy Czesław Pieniążkiewicz, 2-ga lwowska drużyna im. hetmana Chodkiewicza - drużynowy Kapałka, 3 LD im. pułkownika Platerówny - drużynowa Drahonowska, 4-ta wkrótce ulega rozwiązaniu.

15.10.1911 r. ukazuje się pierwszy numer dwutygodnika "Skaut". Redaktorem jest Małkowski. W numerze tym opublikowano wiersz Ignacego Kozińskiego "wszystko co nasze Ojczyźnie oddamy....". W artykule ukazał się również tekst "Ślubowania Skautowego".

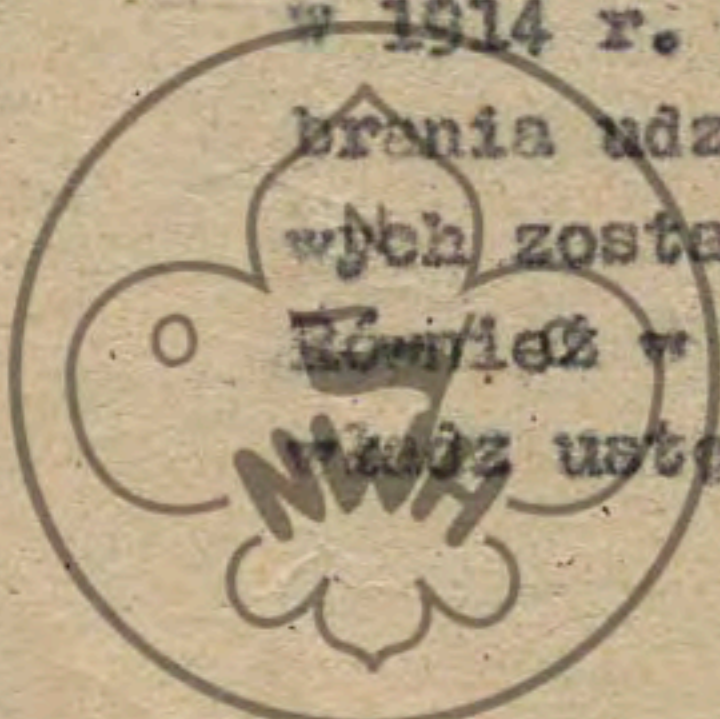
1.11.1911 r. w nr 2-gim "Skauta" zostaje opublikowana pierwsza wersja "Prawa Skautowego".

W grudniu 1911 r. we Lwowie powstaje Zarząd Główny Żeńskich Drużyn Skautowych z Wyrzykowskim na czele, oraz Czechowiczówną, Falkowską i Małkowskim. Również w grudniu 1911 r. w Warszawie powstaje Naczelna Komenda Skautowa dla Królestwa Polskiego. Na czele tej komendy stoją: ks. Kazimierz Lutosławski, Czesław Jankowski. W grudniu lwowska Komenda Skautowa zmienia nazwę na Związkowe Naczelnictwo Skautowe. W tym okresie odznaką skautową na terenie Królestwa była lilijka bez liter i napisów. W 1912 r. ks. Kazimierz Lutosławski opracował projekt Krzyża. Lwów wprowadził inną odznakę. Natomiast w Królestwie noszono krzyż od 1914 r. Również już w tym okresie oznaczono stopnie na krzyżu harcerek. W całej Polsce krzyż został przyjęty po połączeniu w jeden ZHP. W 1912 r. Małkowski zostaje usunięty od kierowniczych funkcji, ponieważ wzywa do walki z zaborcami.

Naczelnym redaktorem zostaje Koziński, a Małkowski żeni się z Drahonowską i osiedla w Zakopanem. Tam też działa jako drużynowy. Wkrótce władze austriackie zaczynają interesować się jego działalnością i musi opuścić Polskę.

W 1914 r. na terenie Warszawy następuje rozkaz NKS zabrania drużynom brania udziału w pracach i akcjach niepodległościowych. Część drużynowych zostaje wydalonych i oni to tworzą wydział Rady Drużynowych.

Również w NKS następują zmiany. W związku z protestem drużynowych z władz ustępują: ks. Lutosławski, bracia Wądołowscy, Rudniccy itp.

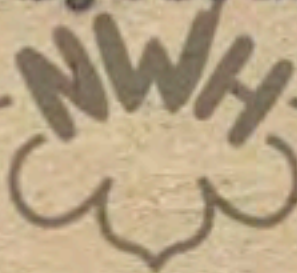
w 1915 r. pomiędzy NKS a drużynowymi konflikt się pogłębia. NKS zabrania udziału w walkach legionowych. W związku z tym na terenie Piotrkowa powstaje Polska Organizacja Skautowa. Inicjatorem powstania POS jest Jan Sikorski. POS starszym skautom zezwala na wstępowanie do legionów. W tym czasie powstaje również organizacja pod nazwą "Junactwo" - przewodcą w W-wie jest Wacław Szczesny. Junactwo rekrutuje swoich członków ze szkół zawodowych, osiedli robotniczych i wiejskich. Junactwo jest organizacją tajną, prowadzi przygotowanie wojskowe młodzieży.

2.XI.1916 r. na wspólnym zjeździe w Warszawie postanowiono połączyć się w ZHP na terenie Królestwa. Jako odznakę dla ZHP przyjęto Krzyż Harcerski odznakę NKS i lilijkę odznakę POS. Przewodniczącym Komendy wybrano ks. Jana Manersberga.

Po powstaniu ZHP na czoło w pracy harcerskiej wybija się W-wa. Lwów .. objęty jest działaniami wojennymi. w Królestwie harcerstwo działa jawnie. Niemcy po wycofaniu się Rosjan muszą się liczyć z nastojami ludności i tolerują ZHP. Po połączeniu w pierwszych miesiącach GK jest wspólna dla harcerek i harcerzy. w niedługim czasie następuje podział na GKZ na czele której staje Helena Gepnerówna oraz GKM której szefem jest Piotr Olewiński. Główne Kwatery są organem wykonawczym Naczelnej Komendy wspólnej dla obu organizacji. Została przyjęta terminologia Harcerz, harcerka. w tym okresie zaczęto pracować nad programem starszych harcerzy oraz zuchów. w 1918 r. Niemcy widząc intensywny rozwój ZHP starają się ograniczyć jego zasięg i wpływy, odmawiają zatwierdzenia statutu, aż wreszcie ks. Jan Manersberger otrzymuje od policji niemieckiej rozkaz rozwiązania drużyn harcerskich. ZHP znów schodzi do konspiracji, na szczęście na krótko. Harcerstwo przechodzi pod protektorat Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświaty, gdzie zostaje utworzony Inspektorat Naczelny Harcerstwa z Marią Wocalewską oraz z T. Strumiżką na czele. Niemcy z tym faktem musieli się pogodzić.

W czasie pożogi wojennej wielu instruktorów z Kongresówki i Małopolski znalazło się na terenach rosyjskich. Między innymi ks. K. Lutosławski, St. Sedlaczek, Glass, Pawełek, Piasecki, Sopoćko, Wasilewski, Heidrich, Nekrasz, Grzymałowska, Falkowska. Rosja w tym czasie była rozbita i zajęta wojną wewnętrzną, więc istniała możliwość zorganizowania młodzieży polskiej, która była rozrzucona na terenie rosyjskim. Sytuacja została skrzętnie wykorzystana przez instruktorów harcerskich. w latach 1916-1918 następuje rozwój harcerstwa na Rusi. Na czele staje St. Sedlaczek. Powstały trzy chorągwie: Kijowska, Moskiewska, Piotrogradzka-Leningrad, a nawet na

Syberii.

w Permie do komisariatu NH zgłosiła się młodzież rosyjska z prośbą o zorganizowanie drużyny, co też zostało uczynione. W 1919 r. Rząd Radziecki zabrania dalszej pracy. Sporej grupie instruktorów udaje się powrócić do kraju.

w listopadzie 1918 r. odbył się Zjazd Harcerski w Lublinie, który uchwalił połączenie się wszystkich (oprócz Lwowa na którego terenie toczyły się walki) organizacji dzielnicowych w jeden wspólny dla całej Polski ZHP. Pierwszy punkt uchwały lubelskiej brzmiał: "Polskie organizacje harcerskie byłego zaboru pruskiego, Małopolski, Rusi i Rosji, Królestwa Kongresowego i Litwy łączą się w jeden samoistny, niezależny od żadnej innej organizacji czy instytucji ZHP". W celu przeprowadzenia całkowitego połączenia została powołana Rada Naczelna złożona z 13 osób reprezentantów poszczególnych dzielnic. Zadaniem NRH jest jak najszybsze zwołanie wszechpolskiego zjazdu ustawodawczego.

10. VII. 1919 r. odbył się III Zjazd NRH w Zwierzyńcu. Na Zjeździe powołano Naczelnictwo ZHP. Przewodniczącym ZHP został Tadeusz Strumiłło, Naczelniczką Maria Wocalewska, Naczelnikiem St. Sedlaczek.

31. XII. 1920 r. - 2. 01. 1921 r. odbył się I Walny Zjazd ZHP w W-wie. Zjazd przyjmuje Statut, Prawo i Przyrzeczenie oraz wybiera władze ZHP. Przewodniczącym ZHP zostaje gen J. Haller, wiceprzewodniczącymi T. Strumiłło i J. Manersberger. Naczelnikami pozostali M. Wocalewska i St. Sedlaczek. Zjazd postanawia utworzyć Stałą Komisję do spraw starszego harcerstwa przy WZHP.

6 - 7. 04. 1923 r. odbył się III Walny Zjazd ZHP w Poznaniu. Przewodniczącym ZHP zostaje J. Manersberger, Naczelniczką nadal M. Wocalewska oraz Naczelnikiem Henryk Glass. Zjazd uchwała nowy Statut, w którym jako cel działania organizacji określa się wychowanie narodo-

Tuż po IV Zjeździe tj. 27. 04. Naczelnikiem zostaje Adolf Heidrich. Natomiast 4. XI. 1924 r. Naczelniczką zostaje Maria Uklejska.

19. 06. 1925 r. Przewodniczącym ZHP zostaje Roman Bniński, Naczelnikiem St. Sedlaczek.

25. XI. 1925 r. Naczelniczką P.O. zostaje Zofia Wilczyńska.

10 - 11. 04. 1926 r. VI Walny Zjazd ZHP w Krakowie. W czasie Zjazdu toczą się ostre dyskusje polityczne na temat dopuszczenia mniejszości narodowej do ZHP oraz drużyn robotniczych. Przewodniczącym ZHP zostaje Józef Karaniński. Zjazd ustala dwustopniowość stopni instruktorskich: haremistrz i podharemistrz, oraz kandydaci na instruktorów - przedownicy.

15. 10. 1926 r. Naczelniczką zostaje Jadwiga Falkowska. GKŻ ogłasza nowy regulamin drużyn żeńskich.

23 - 24. 06. 1927 r. VII Walny Zjazd ZHP - Przewodniczącym zostaje ks. J. Manersberger.

1.09.1927 r. Naczelniczką zostaje Maria Ukleiska.

7.12.1927 r. wprowadza się nazwy stopni phm, hm i Harcmistrz Rzeczypospolitej oraz tytuł Działacz Harcerski.

14.15.04.1928 r. VIII walny Zjazd ZHP w Łodzi - Naczelniczką zostaje Hanna Dydyńska.

28 - 29.12.1929 r. IX walny Zjazd ZHP w Warszawie. Przewodniczącym ZHP zostaje Władysław Sektan.

26 - 27.06.1930 r. X Nadzwyczajny Zjazd walny ZHP w Warszawie. Wprowadzono zmiany statutowe np. sformułowanie "ZHP ma na celu wychowanie w naukach Chrystusowych". Zatwierdzono pełne usamodzielnienie Organizacji żeńskiej i męskiej. Poruszono problem odprysków ZHP. Statut nie został zatwierdzony przez władze państwowe.

1 - 2.02.1931 r. XI walny Zjazd ZHP w Krakowie. Zjazd ustala trzy kanony mające podstawę dalszej pracy i rozwoju Związku:

1. Miłość Boga,
2. Życie oparte na prawdzie,
3. Myśl państwowa wypływająca z ukochania narodu.

Zjazd ustosunkowuje się do drużyn robotniczych i drużyn mniejszości narodowych. Powstają referaty dla tych drużyn. Na tym Zjeździe endecy ponoszą porażkę. Przewodniczącym ZHP zostaje Michał Grażyński. Naczelniczką zostaje Jadwiga Wierzbiańska, a Naczelnikiem Antoni Olbromski.

8.02.1931 r. Henryk Glass ogłasza w "Gazecie Warszawskiej" protestacyjny list otwarty do m. Grażyńskiego występując przeciwko nowym władzom Związku i grożąc rozłamem ZHP.

5.03.1931 r. zawieszono w prawach instr. H. Glassa za opublikowanie w prasie nieharcerskiej listu otwartego.

8.04.1936 r. Rada Ministrów RP uznaje ZHP za stowarzyszenie wyższej użyteczności i nadaje mu statut. *- wycołanie z 1924 r.*

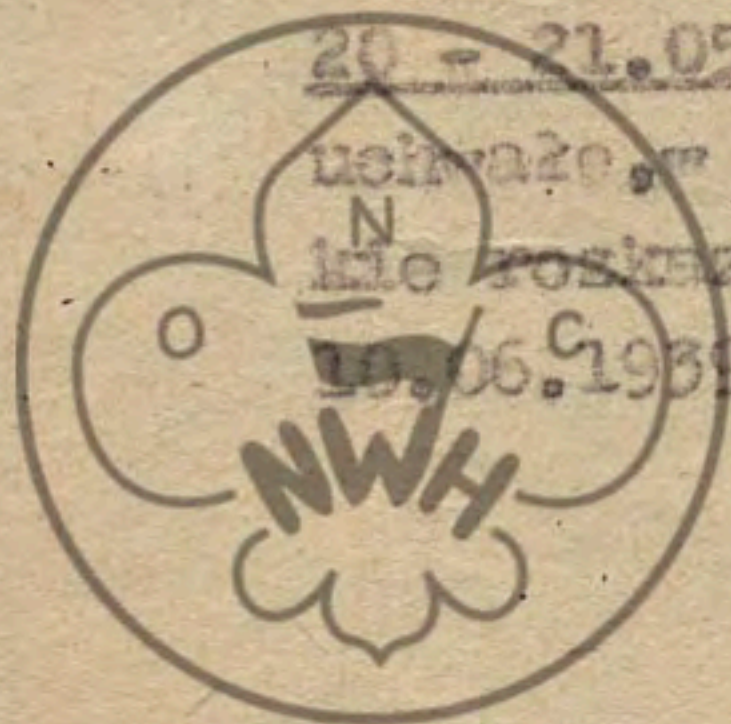
23 - 24.05.1936 r. XVI walny Zjazd we Lwowie. Obrady toczą się według nowego regulaminu - oddzielnie harcorki i harcerze, natomiast wspólne są posiedzenia plenarne. Od XVI Zjazdu, zjazdy odbywają się co trzy lata.

16.01.1937 r. Naczelnikiem harcerzy zostaje Zbigniew Trylski. 7 marca 1937 r. Przewodniczący ZHP zgłasza akces Związku do Obozu Zjednoczenia Narodowego OZN.

12.X.1937 r. Naczelniczką zostaje Maria Krynicka.

20 - 21.05.1939 r. XVII walny Zjazd ZHP w Lublinie. Zjazd przyjmuje uchwałę, w której oświadcza, że harcerstwo jest gotowe spełnić wszystkie roszczenia.

10.06.1939 r. mianowanie komisarzy pogotowia harcerzy.

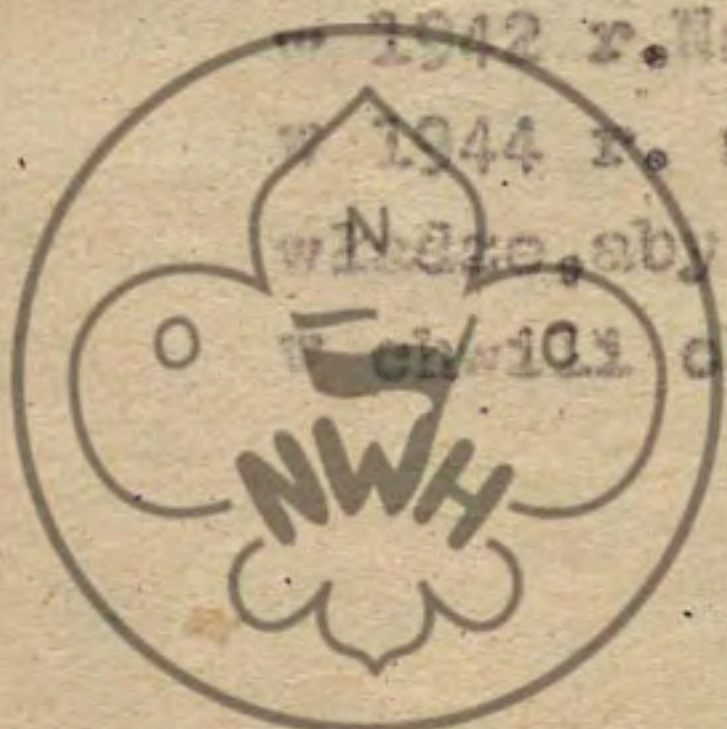
7.09.1939 r. walczącej w-wie komendantem Pogotowia Harcerzy został Florian Marciniak, a funkcje Komendantki Pogotowia Harcerzek pełniła Józefina Łapińska. W październiku 1939 r. powołano nową władzę Związku, która była kontynuacją przedwojennego ZHP. Ponieważ Michał Grażyński był zagranicą, jego funkcje objął były wiceprzewodniczący ks. hm RHP Jan Kanersberger jako p.o. przewodniczący. Wanda Opechowska została nadal na funkcji przewodniczącej. Na sekretarza generalnego wybrano hm Antoniego Olbromskiego, hm RHP Maria Wocalewska została delegatką Naczelniczki harcerzek przy Naczelnictwie ZHP. Naczelniczka harcerzek pomimo iż znajdowała się w kraju nie przystąpiła do konspiracji, ani też nie zrezygnowała z funkcji Naczelniczki. W związku z tym hm Józefina Łapińska, która kieruje pracą harcerzek w czasie okupacji, piastuje funkcje Komendantki Pogotowia Harcerzek. Naczelnik Trylski od września 1939 r. przebywał za granicą, wobec tego Naczelnictwo ZHP powołuje na tę funkcję hm Floriana Marciniaka. W nieco późniejszym czasie Trylski miał się zrzec funkcji naczelnika. Po śmierci ks. J. Kanersberga w 1942 r. Przewodniczącym ZHP został Tadeusz Kupczyński. Ten skład pracował do 6.05.1943 r. to jest do chwili aresztowania Floriana Marciniaka. Drugim z kolei Naczelnikiem Sz.Sz. został St. Broniewski. Następnie Naczelnictwo powiększa się o Naczelnego Kapelana ZHP ks. Jana Ziębę. Na krótko przed powstaniem do Naczelnictwa została dołączona zastępczyni Naczelniczki harcerzek hm Zofia Floreczak. Po upadku powstania hm St. Broniewski idzie do niewoli, a nowym Naczelnikiem zostaje hm Leon Marszałek. Ten skład utrzymuje się do rozwiązania Sz.Sz. to znaczy do 17.01.1945 r.

W czasie okupacji istnieje również tajna organizacja harcerska nosząca kryptonim "Hufce Polskie", zwana też Harcerstwo Narodowe lub Harcerstwo Katolickie.

Zalążkiem HP jest utworzony w konspiracji w Warszawie 10.X.1939 r. Krąg Instruktorski ów Jerzego skupiający instruktorów związanych z ideologią endecką. Krąg istnieje poza tworzącą się strukturą Sz Sz odrzucając propozycje scaleniowe.

Zostaje powołana Rada Naczelna, której przewodniczącym jest Władysław Soktan, kapelan ks. Józef Kulesza, Naczelniczka harcerzek HP hm Helena Sadkowska, Naczelnik HP st. Sedlaczek. St. Sedlaczek zostaje aresztowany w 1942 r. Naczelnikiem zostaje hm Witold Sawicki.

W 1944 r. na terenach wyzwolonych odradza się harcerstwo. W Lublinie w Naczelnictwo, aby nie utracić wpływów wychowawczych powołują Naczelnictwo. W chwili obecnej brak jest dokładnych danych co do składu władz

naczelnych z tego okresu. Fragmenty dokumentacji stwierdzają, iż 10.01.1945 r. powołano Tymczasowe Naczelnictwo w składzie: Przewodniczący ZHP - St. Nowakowski, Naczelniczka - Kazim. Świętochowska, Naczelnik - Michał Sojkowski.

5.04.1945 r. Naczelnikiem zostaje Roman Kierzkowski i Dewitzowa.

11.03.46 r. wiceprzewodniczący A. Kamiński.

25.04.46 r. przewodniczący Komisji Historycznej RNH (materiał "Harcerstwo" nr 10 1974 r) St. Broniewski.

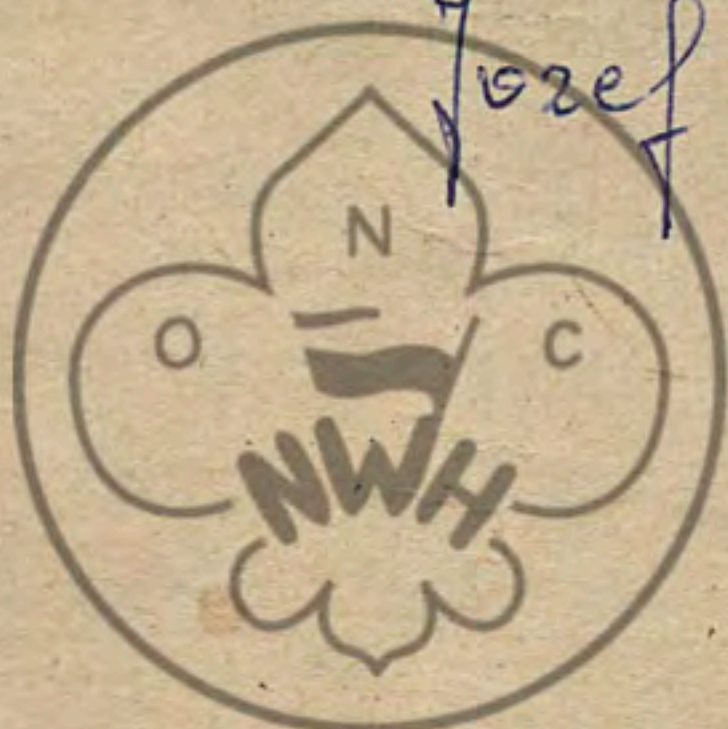
21.12.1949 r. - Przew. ZHP zostaje Jerzy Berek. Jako Przewodniczący ZHP formalnie i zgodnie z zasadami demokracji socjalistycznej podporządkowuje i unicestwia do 1957 r. Związek Harcerstwa Polskiego. W związku z tym władze ZHP do 1957 r., czyli Zjazdu Łódzkiego przestały istnieć. Na Zjeździe Łódzkim zatwierdzono tylko 1-dną GK wspólną dla harcerek i harcerzy. Przew. RN zostaje hm A. Kamiński, a Naczelniczką hm Zofia Zakrzewska. Podobna struktura organizacyjna ZHP utrzymała się do chwili obecnej.

władze harcerskie od 1916 - 1983 r. z wyjątkiem lat 1944 - 1949 r. (brak dokumentów).

Przewodniczący ZHP

1. Jan Manersberger	1916 - 1919 r.
2. Tadeusz Strumiłko	1919 - 1920 r.
3. Józef Haller	1920 - 1923 r.
4. Jan Manersberger	1923 - 1925 r.
5. Roman Bniński	1925 - 1926 r.
6. Józef Karśnicki	1926 - 1927 r.
7. Jan Manersberger	1927 - 1929 r.
8. Władysław Sołtan	1929 - 1931 r.
9. Michał Grażyński	1931 - 1939 r.
10. ks Jan Manersberger	1939 - 1942 r.
11. Tadeusz Kupczyński	1942 - 1945 r.
12. St. Nowakowski	pięć miesięcy 1945 r.
13. Janusz Kowalski	1945 - 1947 r.
14. Jerzy Berek	1949 - 1950 r.

Józef Gosnowski 1947 - 1949 r.

Naczelniczki harcererek

1. Helena Gepnerówna	1916-1919 r.
2. Maria Wocalewska	1919-1924 r.
3. Maria Uklejska	1924-1925 r.
4. Zofia Wilczyńska	1925-1926 r.
5. Jadwiga Palkowska	1926-1927 r.
6. Maria Uklejska	1927-1928 r.
7. Hanna Dydyńska	1928-1931 r.
8. Jadwiga Wierzbianańska	1931-1937 r.
9. Maria Krynicka	1937-
10. Józefina Lapińska	1939-1945 r. Komendantka Pogotowia Harcererek
11. Kazimiera Świętochowska	pięć miesięcy ^{do 30-12-44} 1945 r. <i>do mojego</i>
12. Wiktoria Dewitzowa	1945-1948 r.

Naczelnicy harcerzy

1. P. Olewiński	1916-1919 r.
2. Stanisław Sedlaczek	1919-1923 r.
3. Henryk Glass	1923-1924 r.
4. Adolf Heidrich	1924-1925 r.
5. Stanisław Sedlaczek	1925-1931 r.
6. Antoni Olbromski	1931-1937 r.
7. Zbigniew Trylski	1937-1939 r.

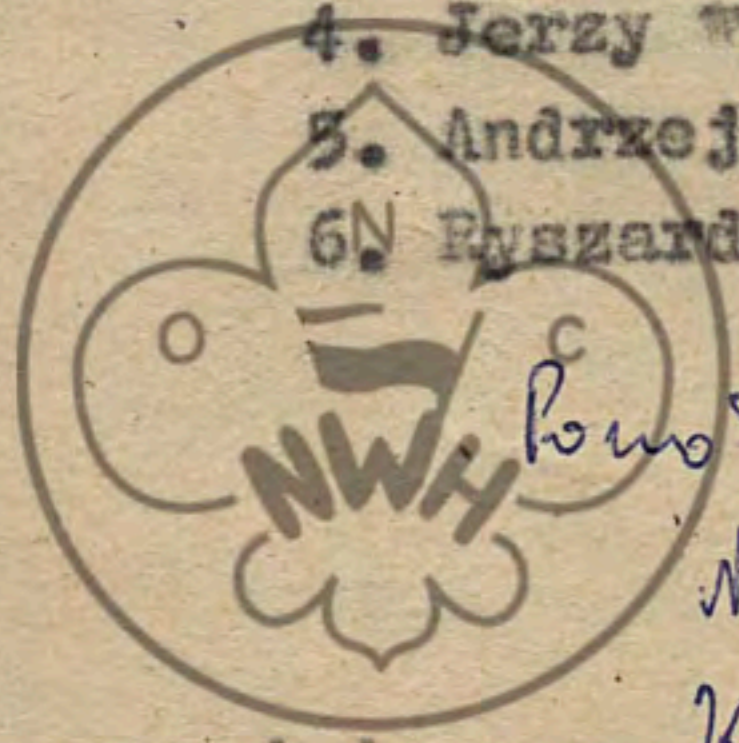
Naczelnicy Sz. Sz.

8. Florian Marciniak	1939-1943 r.
9. Stanisław Broniewski	1943-1944 r.
10. Leon Marszałek	1944-1945 r.
11. Michał Sajkowski	pięć miesięcy
12. Roman Kierzkowski	1945-1948 r.
13. Stanisław Chladek	1948- 1949 r.

*30-12-44 do mojego 1945
(1945 PKWN)*

Naczelnicy

1. Zofia Zakrzewska	1956-1964 r.
2. Wiktor Kinecki	1964-1969 r.
3. Stanisław Bohdanowicz	1969-1974 r.
4. Jerzy Wojeleschowski	1974-1980 r.
5. Andrzej Ornat	1980-1982 r.
6. Ryszard Wosiński	1982 r.

archiwum

*komisja z 14 P do życia 30.12.1944 r.
nieoficjalnie 1.10.44 r.
Komenda pogotowia harcerch przestaje działać w marcu
A Remiński luty 1946 r - marzec 1947 r. (Hayhowski harcerz)*

1945 r.

u białych 1944-1950

Skauting - ZHP

1. Organizacje, do których nawiązała i współpracowała skauting

Skauting oparty na wzorcu angielskim wchłonał również idee organizacji postepowo-niepodległościowych, które rozwinęły się w Polsce po powstaniu styczniowym. Mianowicie:

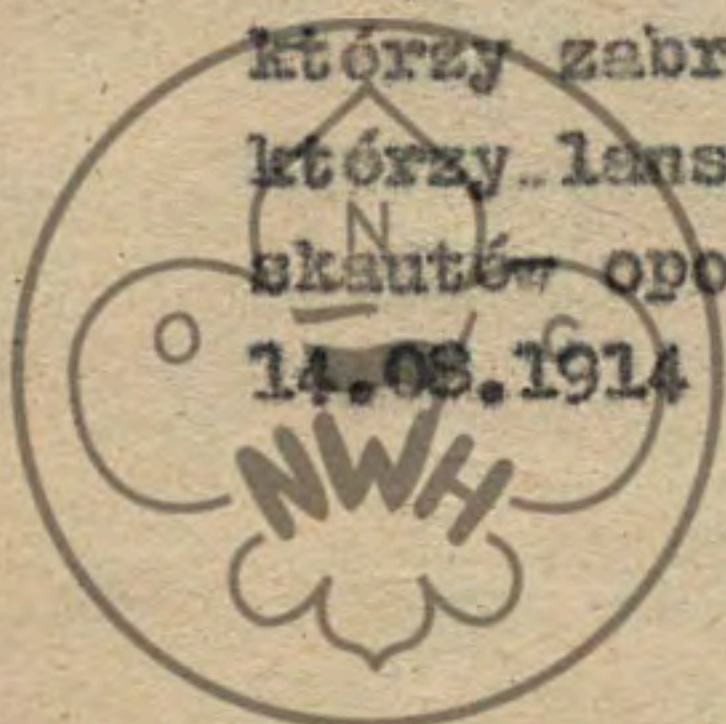
- a) Zarzewie - przygotowujące młodzież do walki zbrojnej. To znaczy, że w swoim arsenale wychowawczym, wiele czasu poświęca na techniki polowe.
- b) Eleusis - szerzy poczwórną wstrzeźliwość od alkoholu, tytoniu, kart i rozpusty.
- c) Sokół - zajmując się sportem, ćwiczy tężyznę fizyczną.
- d) Związek Strzelecki - ma zadanie przygotować młodzież do walki zbrojnej.
- e) Oddziały ćwiczebne, które powstają na prowincji (Małopolska).
- f) Związek Nadziei - usiłuje łączyć ideały narodowe z hasłami fizycznego odrodzenia młodzieży.
- g) Organizacja Młodzieży Narodowej.
- h) Drużyny Młodzieży Sokolej. Drużyny te zostają rozwiązane, a na ich miejsce powstają drużyny skautowe, a komenda zostaje przekształcona w komendę skautową.

Instruktorzy skautowi, którzy działali w poszczególnych związkach:

- Z a r z e w i e - Małkowski, Bagiński, Wądołowski, Uklejska, Gepnerówna...
E l s o w i e - Strumiżko, Grodyński, Małkowski, ks. Lutosławski, Kozielow-
ski, Drahenowska, Falkowska.
P i l a r e c j a - ONC - Wądołowski, Pawełek.
S o k ó ł - wyrzykowski, Małkowski.

2. Udział skautów w walkach wyzwolen- czych

Od chwili powstania legionów niektóre ugrupowania skautowe współpracują z tajną organizacją niepodległościową POW. Współpraca ta przyczynia się do sporów pomiędzy instruktorami pozostającymi pod wpływami org. Eleusis, którzy zabraniają skautom zaciągania się do legionów, a instruktorami, którzy lansują walkę o niepodległość. Jednakże większość starszych skautów opowiada się za walką i od chwili wybuchu I wojny światowej 14.08.1914 r. biorą czynny udział w walkach legionowych i wyzwolenczych

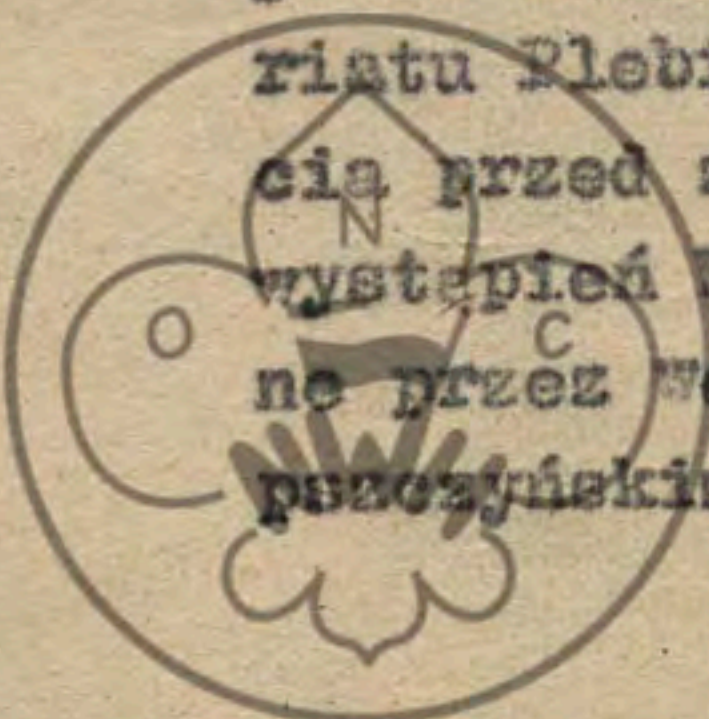

na terenie całego kraju. Skauci uczestniczą w rozbrajaniu zaborców, walczą w oddziałach pomocniczych, harcerki w oddziałach charytatywnych, a nawet tworzą się jednolite oddziały skautowe. Małkowski przebywając w tym czasie w Zakopanem, planuje utworzyć Rzeczpospolitą Podhalańską. O tych zamiarach dowiadują się zaborcy i w 1915 r. Małkowski musi uciekać przez "zieloną granicę" do Ameryki.

Od 3.09.1914 r. front wschodni jest ruchomy, okupanci coraz się zmieniają i praca harcerska na tych terenach zostaje zahamowana. W 1918 r. w listopadzie Austriacy ponownie wycofują się i obsadzają Lwów Rusinami, którzy usiłują opanować miasto. Rozpoczynają się 3-tygodniowe boje o Lwów. W bojach tych biorą udział harcerze na czele z Grodyńskim, który ginie w obronie Lwowa. W 1918 r. z magdeburgskiego więzienia wraca do W-wy J. Piłsudski. W dniu powrotu komendanta W-wa dała sygnał do rozbrajania Niemców w czym niepośledni udział mają harcerze.

27.12.1918 r. wybuchło powstanie w Wielkopolsce. Harcerstwo wielkopolskie znaczną w tej akcji odegrało rolę. 28.12.1918 r. powstaje w Poznaniu kompania skautowa, która opanowuje żzw. Fort Grollmana i rozbraja stacjonujące w nim oddziały niemieckie. Na ten sygnał w całej Wielkopolsce tworzą się oddziały skautowe. Powstanie wielkopolskie doprowadziło do ostatecznej likwidacji rządów pruskich w tej prowincji.

Na Śląsku wytyczenie granicy polsko-niemieckiej pozostawiono do decyzji paryskiej konferencji pokojowej. Tam pod dyktando przedstawiciele delegacji angielskiej, która była związana z wpływowymi kołami gospodarczymi Niemiec, postanowiono na Śląsku przeprowadzić plebiscyt pod kontrolą wielkich mocarstw. Ślązacy nie godzą się z taką decyzją i rozpoczęli przygotowania do wystąpienia zbrojnego. Utworzono tajną Polską Organizację Wojskową Górnego Śląska - komendantem zostaje Alfons Zgrzebniok. Na wieść o podpisaniu traktatu wersalskiego i planach plebiscytowych 17.08.1919 r. wybuchł 1. Powstanie Śląskie. Powstanie trwało 8 dni. Walki toczyły się w powiatach: Pszozyna, Rybnik, Katowice, Bytom, Tarnowskie Góry. Powstanie upadło, 10.01.1920 r. nastąpiła ratyfikacja traktatu wersalskiego i mocy urzędowej nabrzą wszelkie postanowienia dotyczące przeprowadzenia plebiscytu na Górnym Śląsku. W Opole zainstalowała się Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa, kierowana przez francuskiego generała Henri le Rond'a. Na czele Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego stanął poseł Wojciech Korfianty. W atmosferze napięcia przed zbliżającym się plebiscytem i w obliczu terrorystycznych wystąpień Niemców 19.08.1920 r. wybuchło 11. powstanie śląskie, kierowane przez Wojciecha Korfiante'go. Walki toczyły się w powiatach: raciborskim, pszczyńskim, rybnickim, katowickim, bytomskim, lublinieckim. Oddziały

powstańców odniosły sukcesy - z tych terenów została usunięta policja i władze niemieckie. 25.03.1920 r. powstanie wygasło. Przy Komisariacie Plebiscytowym w lipcu 1920 r. powstał Inspektorat Harcerski Górnego Śląska, na którego czele stanął Mikołaj Sołtys. Jego współpracownikami byli Antoni Olbromski, Jadwiga Sołtysowa i Jan Wawrzyniak. Harcerze w pełni włączyli się do prac plebiscytowych. Plebiscyt odbył się 20.03.1921 w Niemcy na skutek różnych machlojek uzyskali znikomą przewagę i żądali przekazania im całego Górnego Śląska. W związku z tym w dniu 3.05.1921 r. wybuchło III Powstanie Śląskie. Trzecie powstanie miało duży zasięg, sama tylko długość linii bojowej wynosiła około 150 km. Najkrwawsze walki toczyły się w rejonie Góry św. Anny. Powstanie zakończyło się 25.06.1921. Ale ostatecznie nowe linie podziału Górnego Śląska ustalono dopiero w październiku 1921 r. Decyzję tę podjęła Liga Narodów i rada ambasadorów. W III powstaniu walczyło około 1500 harcerzy z całego kraju. Również w III powstaniu walczył samodzielny oddział harcerski pod wodzą Mikołaja Sołtysa. Oddział ten najcięższe walki stoczył pod Łabędami. 7.07.1920 r. jeszcze jeden rozkaz mobilizacyjny podrywa harcerstwo na nogi. I w tym przypadku harcerze nie szczędzą krwi. Liczba harcerzy, którzy zgłosili się do służby ochotniczej dochodzi do 5 tys. Sierpniowy "Gud nad Wiszą" był ostatnim etapem walk z okresu porozbiorowego. 18.03.1921 r. podpisano w Rydze pokój między Polską a Sowieciami.

Harcerki GKZ

W grudniu 1911 r. przy ZKS powstaje Komisja do spraw Skautingu Żeńskiego, przekształcona następnie w Zarząd Główny Żeńskich Drużyn Skautowych. Przedstawicielami Zarządu Głównego są: K. Wyrzykowski, Emilia Czechowiczówna, Jadwiga Falkowska, A. Małkowski. Grupa ta opracowuje pierwszy podręcznik dla harcerek "Skautki Polskie".

15.09.1912 r. 1-sza żeńska drużyna którą prowadzi Olga Drahonowska organizuje w Kosowie żeńską kolonię. Drużyna ta wprowadza do skautingu polskiego pozdrowienie Czujaj, zamiast sokolego Czołem.

15.05.1912 r. w W-wie powstaje Żeńska Komenda Skautowa. Komendantką zostaje Elżbieta Kwiatkowska, członkami Józefa Gebethnerówna i Zofia Ślaski Oledzka.

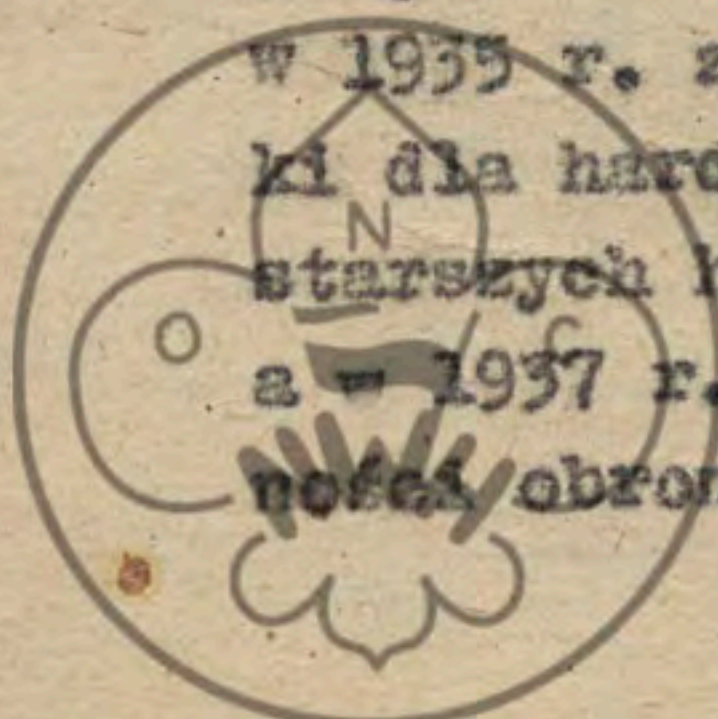
W 1915 r. J. Falkowska organizuje w Moskwie dwie drużyny żeńskie.

2.06.1925 r. GKZ wprowadza regulamin żeńskich stopni: ochotniczki, pionierki, samarytanki, przewodniczki, harcarki Rzeczypospolitej.

W sierpniu 1925 r. została otwarta żeńska szkoła instruktorska "Cisowy Dworek" w Gromowcach Wyżnych - Pieniny. Komendantem szkoły została Olga Małkowska. Harcerstwo żeńskie w tym okresie rozwija się znacznie lepiej aniżeli męskie. W 1930 r. Falkowska zapoczątkowała specjalizację sprawnościową drużyn. Pod kierunkiem Falkowskiej opracowano i wydano "Sprawności harcerek". Również pod jej kierunkiem opracowano programy dla starszych harcerek tzw. "Wędrowniczek". W 1936 r. przy GKZ powstaje czytelnia i Poradnia Instruktorska kierowana przez Ewę Grodecką. Od 1931 r. w stacji harcerskiej w Buczu szkoli się głównie kadra żeńska. W sprawach ideowych harcarki stanęły na stanowisku, że etyka chrześcijańska jest podstawą Prawa Harcerskiego, lecz sprawy wiary członków organizacji nie leżą w jej kompetencji. Harcerstwo obowiązuje "służba państwu".

Już 22.07.1927 r. na Konferencji Instruktoerek w Rybieniu postanowiono wprowadzić do prób na stopnie elementy z programu przysposobienia wojskowego kobiet. W 1932 r. GKZ publikuje wytyczne współpracy organizacji harcerek i organizacji przysposobienia wojskowego. W myśl wytycznych działalność harcerek zostaje uznana za przysposobienie do obrony kraju.

W 1935 r. zorganizowano przy pomocy wojska pierwszy obóz krótkofalarski dla harcerek. W 1936 r. GKZ wprowadza szereg nowych sprawności dla starszych harcerek m.in. telefonistki, telegrafistki, radiamatorki, a w 1937 r. wprowadzono sprawność ratowniczką przeciwgazową i sprawność obrony przeciwgazowej.

24.09.1937 r. GKŻ zarządza pogotowie Harcerek w związku z zaognieniem sprawy na Zaolziu. Komendantko pogotowia harcerek zostaje Józefina Łapińska. Pogotowie harcerek na wypadek wojny ma być podporządkowane wojsku.

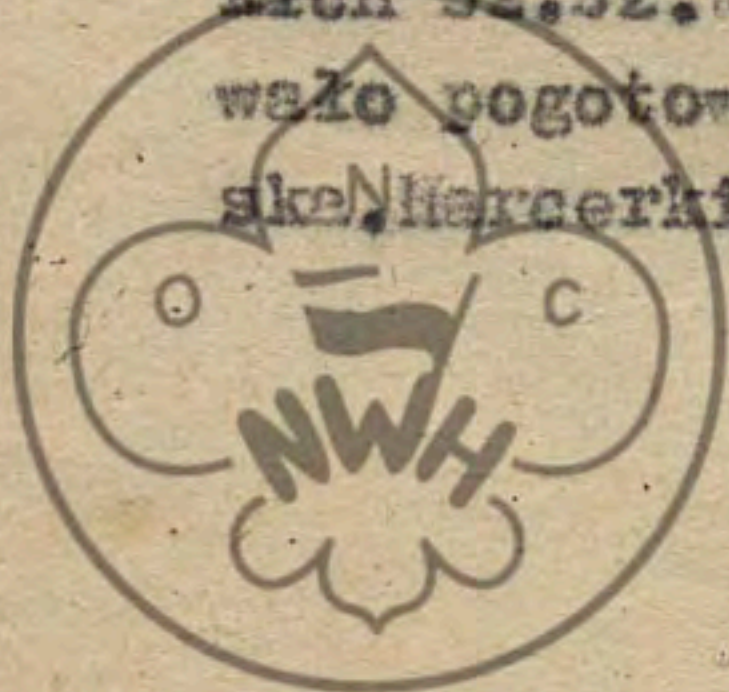
Harcerki także opanowywały techniki lotnicze i żeglarskie. W 1934 r. odbył się chrzest jachtu morskiego "Grażyna" będącego własnością harcerek. Grażyna służy do szkolenia w Ośrodku Morskim Harcerek na Helu. Komendantką Ośrodka jest Jadwiga Wolf - kapitan jachtowy. Służba harcerek polegała nie tylko na przygotowaniu wojskowym na wypadek wojny, ale również była to służba cywilna dla ludności, jak również pomoc dla bezrobotnych harcerek.

W 1926 r. w Sromowcach Wyżnych w szkole instr. GKŻ przeprowadza kurs pomocy sanitarnej i oświaty higienicznej. Harcerki po tym kursie mają podjąć pracę w środowisku wiejskim. Zimą 1934 r. harcerki prowadzą Instytut Świetlicowy szkolący kierowniczkę świetlic dziecięcych. Program pracy harcerek na rok 1936 przewiduje tworzenie warsztatów pracy dla bezrobotnych harcerek. W 1937 r. przy GKŻ powołano pośrednictwo pracy harcerek. Również w 1937 r. harcerki przejmują zakład leczniczo-wychowawczy dla dzieci w Rabsztynie.

W 1938 r. zaczyna pracować prowadzona przez harcerki Szkoła Przysposobienia Gospodyń Wiejskich na Buczu. Pod koniec 1938 r. Żeńska Chora-giew W-ska zorganizowała przedsiębiorstwo produkcyjne "Warsztat Trykotarski". Hufiec radomski "Warsztat wyrobów brezentowych". Jeszcze w 1937 r. GKŻ stwierdza, że praca starszych harcerek winna opierać się na założeniach programowych i metodycznych wędrowniczki, oraz wybranej specjalności:

- a) działaczki harcerskiej,
- b) instruktorki służby łączności,
- c) instruktorki gospodarstwa.

W chwili wybuchu wojny harcerki lepiej były przygotowane do zadań w nowych warunkach od harcerzy. Pełniły w całym kraju służbę sanitarną i opiekuńczą. Również brały udział w walkach, jak to miało miejsce w obronie Katowic i Wieży Spadochronowej. 10.09. z inicjatywy pogotowia harcerek powstają w W-wie dwa szpitale prowadzone przez harcerki. Harcerki przez cały okres okupacji nie włączyły się w struktury męskich Sz. Sz. Współpraca była bardzo luźna. Działalnością harcerek kierowało pogotowie harcerek. Komendantką pogotowia była hm Józefina Łapińska. Harcerki posługiwały się trzema kryptonimami.

1939 - 1940 Organizacja Harcererek,

1940 - 1943 Związek Konieczyn,

1943 - 1945 Bądź Gotów.

W AK obie org. męską i żeńską obejmowano nazwą Sz.Sz. Działalność harcererek ogniskowała się na służbie wojskowej - referat sanitarny i łączności; i służbie cywilnej, która ogniskowała się na opiece nad dzieckiem, więźniami politycznymi, itd. oraz pomocy dla ludzi potrzebujących. W obozie w Ravensbrück powstaje tajna drużyna "Kury", która pomogła więźniarkom przetrwać piekło, jakie zgotował człowiek człowiekowi. Po wojnie do 1949 r. nadal istnieją dwie GK, ale ponieważ socjalistyczne wychowanie polega na wspólnej vegetacji, więc od 1957 r. mamy jedną GKH.

Harcerze GKM

16.01.1919 r. statek "Chaonia" płynący z Marsylii do Odessy wylatuje na mine i tonie. Na statku znajdował się A. Małkowski i tam zginął. A. Małkowski płynął z Francji do Odessy z rozkazem dla gen. Żeligowskiego. Wraz ze śmiercią Małkowskiego zamyka się pierwszy etap dziejów skautingu polskiego.

30.01.1921 r. powołano przy NZHP stałą komisję do spraw starszego harcerstwa. Starsze harcerstwo tworzy oddzielny koedukacyjny pion. W tym okresie następuje intensywny rozwój drużyn specjalnościowych. W 1921 r. nastąpiło porozumienie GKM z Ligą Żeglugi Polskiej w sprawie statutu harcerskich drużyn żeglarskich przy Oddziałach LPŻ.

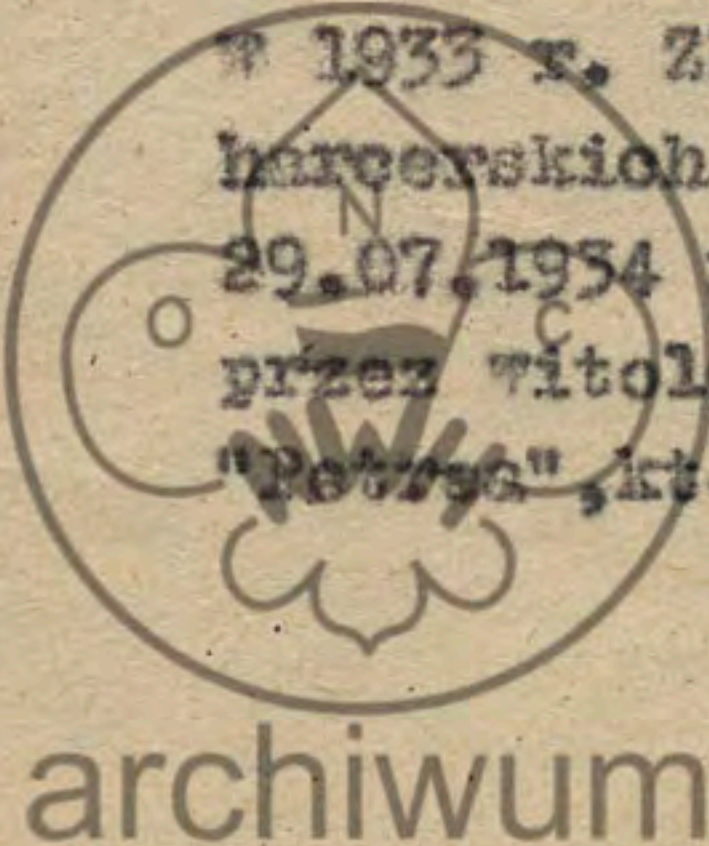
24.07.1927 r. miał miejsce pierwszy harcerski rejs zagraniczny.

"Rybitwa" płyńie do Danii na Dambore Skautów Morskich. W 1928 r. na Konferencji Drużyn Morskich zostały zatwierdzone stopnie i sprawności żeglarskie oraz bandera ZHP. W 1928 r. odbyło się kilka wypraw zagranicznych.

W 1930 r. w GKM powstaje Referat Drużyn Żeglarskich przy Wydziale Wychowania Fizycznego. Na czele referatu stoi Witold Bublewski. ZHP posiada 83 jednostki pływające. W 1931 r. GKM organizuje w Gdyni dwa morskie kursy żeglarskie przy pomocy Vecht Klubu Polskiego. 7-miu żeglarzy otrzymuje stopnie kapitana morskiego Żeglugi Jachtowej.

W 1933 r. ZHP posiada 636 jednostek pływających. Tworzy się też wiele harcerskich ośrodków wodnych.

29.07.1934 r. otwarto w Jastarni Ośrodek Morski Harcerzy kierowany przez Witolda Bublewskiego. ZHP zakupuje w Danii szkuner żaglowy "Petra", który jest przebudowany na jednostkę szkolną. Załoga na tym

żaglowcu liczy około 50 żeglarzy. Żaglowiec otrzymuje imię "Zawiszy Czarnego", a kapitanem statku w 1935 r. zostaje gen. Zaruski.

W latach trzydziestych w ZHP prawo obywatelstwa zdobyły sobie drużyny lotnicze.

23.07.1931 r. odbył się pierwszy lot szybowca skonstruowanego i zbudowanego przez 3 DH w Nowogródku. W 1932 r. przy GKM tworzy się Referat Lotniczy kierowany przez Jana Klasse.

W 1934 r. w Miłosnej pod W-wą powstają harcerskie warsztaty szybowcowe. Tam są konstruowane szybowce "wrona-bis".

W 1934 r. powstaje również Harcerska Szkoła Szybowcowa w Goleszowie. Najwybitniejszym harcerskim pilotem i szybowcowym jest Piotr Młynarski.

2.05.1937 r. na krakowskim lotnisku odbyła się uroczystość przekazania 5 szybowców lotnikom harcerskim. Szybowce ufundowane zostały przez pracowników tamtejszego pałku lotniczego. W 1938 r. ogłoszono rejestrację harcerzy z wykształceniem lotniczym. Trudno się dziwić, iż przy

tak wysoko postawionym szkoleniu żeglarskim i lotniczym harcerze osiągają międzynarodowe sukcesy. Miało to miejsce na Jambore na Węgrzech i Holandii. Na czwartym Międzynarodowym Zlocie Skautów w Godollo bierze udział polska drużyna lotniczo-szybowcowa.

Drużyna dysponuje 6 szybowcami i samolotami. Na Węgrzech w tej dziedzinie sportu ZHP jest bezkonkurencyjny w skali światowego ruchu skautowego. Na Jambore w 1933 i 1937 r. mamy również sporo ekip żeglarskich.

W nieco mniejszej skali rozwijają się specjalnościowe drużyny pożarnicze i krótkofalarskie.

W zimie 1935 r. zorganizowano również w Wisle Harcerską Szkołę Narciarską.

GKM organizuje także drużyny specjalne. Na przykład drużyny dla ociemniałych, głuchoniemych. W 1935 r. tworzą się drużyny kolejowe.

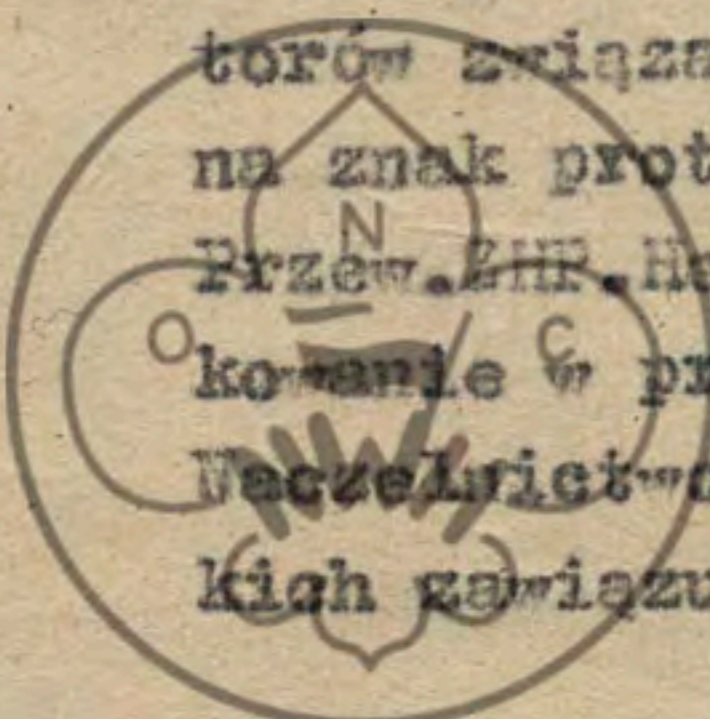
W dziedzinie wychowawczej GKM znacznie częściej aniżeli GKŻ wstrząsają nowe prądy i zatargi między przedstawicielami endecji, sanacji i grupą instr. związanych z instruktorami J. Dąbrowskim i A. Kamińskim. Jedno jest pewne, że ZHP nie wiąże się z żadną partią polityczną.

W 1929 r. J. Giertych szef GKM publikuje książkę - My młode pokolenie.

W książce tej podkreśla harcerską służbę Polsce oraz zaleca wzmocnienie i utrzymanie katolickiego oblicza ZHP. Pod koniec 1931 r. grupa instruktorów związanych z ideologią endecją na czele z E. Piaseckim występuje

na znak protestu w związku z wyborem Grażyńskiego na stanowisko Przew. ZHP. Henryk Glass zostaje zawieszony w prawach instr. za publikowanie w prasie nieharcerskiej listu otwartego w którym krytykował

Naczelniactwo. Również w 1931 r. grupa lewicujących instruktorów warszawskich gawiązuje Koło Instruktorów im. M. Bema - KIMB.

KIMB na czele z J. Dąbrowskim działa przy szkołach powszechnych.
20.10.1932 r. KIMB został zarejestrowany w ZHP. Pomimo różnych nie sprzyjających okoliczności powstają drużyny robotnicze, żydowskie, wiejskie. Już 18.03.1927 r. przy GKM utworzono referat drużyn wiejskich. Także w 1931 r. powstaje referat drużyn szkół powszechnych.

4.10.1931 r. ukazuje się rozka GKM o udziale w walce z bezrobociem. Harcerze mają się zająć dziećmi i młodzieżą z rodzin bezrobotnych. W 1934 r. przy GKM działa Referat Zatrudnienia, który rozpoczyna rejestrację bezrobotnych członków ZHP starając się znaleźć dla nich zatrudnienie.

8.07.1934 r. w Malinie rozpoczyna prace Harcerska Ochotnicza Drużyna Robocza. Zatrudniona przy budowie drogi i regulacji rzeki. W zimo 1935 r. GKM organizuje warsztaty produkcyjne dla bezrobotnych harcerzy. W listopadzie 1935 r. GKM ogłasza 3-letni wyścig pracy drużyn harcerskich. Program opracował J. Dąbrowski. Celem tego programu jest zaktywizowanie drużyn i wprowadzenie do ich działań - zadań o charakterze społecznym.

10.10.1937 r. został powołany do życia przez GKM Harcerski Uniwersytet wiejski - Ludowy. Uniwersytet zorganizowano w ośrodku harcerskim w Górach Wielkich dla absolwentów szkół rolniczych.

W 1937 r. do Polski przybyła oficjalna delegacja HJ. Delegacja była przyjęta przez przedstawiciela ZHP. Juliusz Dąbrowski ogłasza list otwarty do Naczelnika harcerzy protestując przeciwko kontaktom z Hitlerjugend.

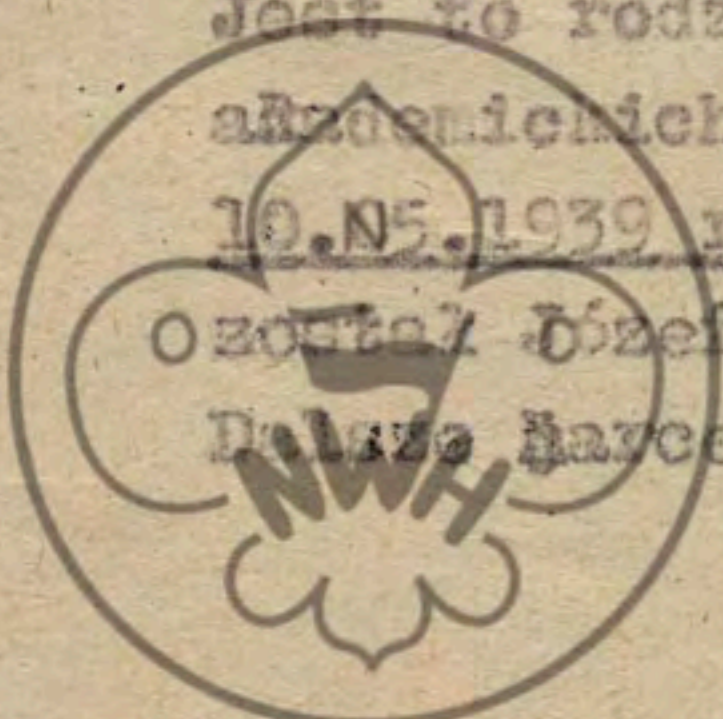
10.06.1938 r. GKM zatwierdza nazwę "skaut" dla chłopców w wieku od 15-18 lat. Odznaką skautów jest lewy zielony naraniennik z wyhaftowanym symbolem - ognisko składające się z trzech skrzyżowanych polan i płomienia. Polana oznaczają: pierwsze - doskonalenie się, drugie - stałe pogotowie, trzecie - przygotowanie do służby obywatelskiej.

10.11.1938 r. wprowadzono wskazówki przy organizowaniu szczepli harcerzy. Drużyny łączą się w szczeple ze względu na wspólny kierunek pracy, czy też tradycji. Na czele szczepli stoi wódz szczepli, którego zadaniem jest koordynowanie pracy drużyn. Drużyny zachowują pełną samodzielność. Wódz jest stałym wizytatorem komendy Hufca.

10.10.1938 r. powstają kregi instruktorskie pod nazwą "Kuznica". Jest to rodzaj klubów dyskusyjnych, przede wszystkim dla środowisk akademickich.

10.05.1939 r. GKM powołuje Komisję Pogotowia Harcerzy. Przewodniczącym został Józef Ratajczyk.

Drużyna Harcerskie koloje losu były losem Polski pod okupacją niemiecką.

Walka od 1939 do 1945 to walka Sz.Sz., wigier, OH, Hufców Polskich, każdego ginącego członka związku w walce na gestapo czy też obozie. Na temat tego okresu jest wiele materiałów, więc pisać się nie będzie.

Jambore - Zloty

2 - 9.07.1913 r. Wszechbrytyjski Zlot Skautowy w Birmingham. W zlocie bierze udział 50 osobowa reprezentacja skautów polskich na czele z A. Makowskim. Delegacja składa się z przedstawicieli wszystkich trzech zaborów i występuje pod polską flagą. Na widok biało-czerwonej przedstawicielstwa państw zaborczych zaprotestowali i zarzədali ściągnięcia flagi. Baden Powell stanął po stronie polskiej i nad obozem polskim do końca powiewała flaga biało-czerwona. Baden Powell nadaje Makowskiemu odznaczenie skautowe "Za Zasługę".

Sierpień 1920 r. w Londynie odbywa się I Jambore w którym miała wziąć udział delegacja polska na czele z T. Strumiżko. Niestety NZHP wysłała tylko telegram do komendy Jambore, gdyż harcerze w tym czasie musieli trzymać "Straż nad Wisłą".

W 1922 r. w Pradze powstaje Biuro Skautów Szwajcarskich.

10 - 17.08.1924 r. II Jambore w Danii-Kopenhadze. Na zlocie uczestniczyła delegacja polska w liczbie 160 uczestników - przewodził Adolf Heidrich.

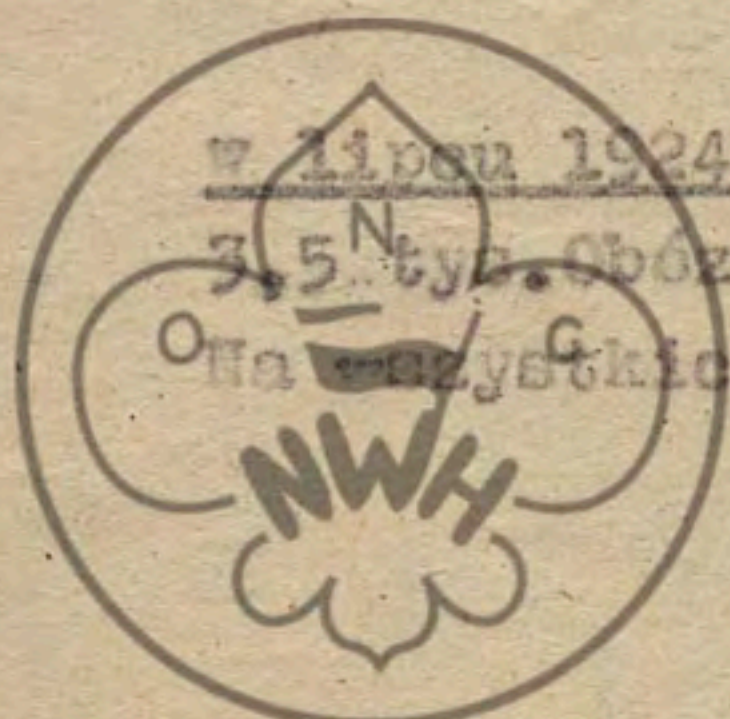
31.07. - 12.08.1929 r. zlot ten był poświęcony zbrataniu się skautów całego świata. *w Anglii*
Nie przewidziano pokreślenia konkurencyjnych

2 - 14.08.1933 r. IV Jambore na Węgrzech Godollo. Komendantem polskiej delegacji był A. Olbromski. *- Konrad Chor - Lucek i Ludwik (Błaziejewski)*
Hasło rzucone na zlocie przez Baden Powella - "Szukajcie przyjaciół".
W czasie zawodów polscy szybownicy zdobyli 1 miejsce.

Sierpień 1937 r. V Jambore w Holandii. Nasza delegacja liczy ponad 700 harcerzy. Sensacje wywołują polscy skoczkowie spadochronowi, którzy wykonują skoki z opóźnionym otwarciem spadochronu. Są to pierwsze skoki spadochronowe wykonane na terenie Holandii. Na Jambore przyplęła "Korsarz" i "Zawisza Czarny". Zawisza jest największą zlotową jednostką.

Polska

W lipcu 1924 r. odbył się I Narodowy Zlot Harcerski w W-wie. Uczestników 3,5 tys. Oboz męski usytuowano na Sikierekach, żeński nad rzeką Świdar.
Na wszystkich Jambore i Zlotach w obozach polskich postawiona była

wysoko pionierka obozowa. Słynęliśmy z budowy mostów i innych urządzeń.
6-12.08.1932 r. w stolicy harcerskiej w Buczu odbyła się III Światowa Konferencja Skautek. Przewodniczy Mażkowska. w konferencji uczestniczy Olave Baden Powell - żona generała.

11 - 27.07.1935 r. Jubileuszowy Zlot ZHP w Spale w 25 lecie harcerstwa. Zlot gromadzi 25 tys. uczestników i delegacje zagraniczne z 12 krajów. Komendantem zlotu jest Naczelnik GKM A. Olbromski. Zlot wizytuje Prezydent RP Ignacy Mościcki.

O d p r y s k i ZHP

W czerwcu 1920 r. na Zjeździe Kół Starszego Harcerstwa w Krakowie wysunięto hasło odnowy harcerstwa i stworzenia w ramach ZHP ruchu wolnoharcerskiego. Czołowymi postaciami ruchu są instr. A. Ciołkosz i Leon Jankowski.

2.12.1923 r. Zjazd Wolnego Harcerstwa w Krakowie. Zjazd zrywa ostatecznie z ZHP i postanawia opracować program WH. Wybrano Radę Główną złożoną z 10 osób.

3.08.1924 r. III Zjazd WH w Helenówku. Pod wpływem grupy zgromadzonej wokół Jankowskiego związanego z KPP. Zjazd postanawia zmienić nazwę WH na Związek Pionierów. Na zjazd wkracza policja aresztując przywódców. WH przestaje istnieć.

2.02.1926 r. przy org. OMTUR związanej z PPS powstaje "Czerwone harcerstwo". Czołowym organizatorem jest St. Dubois.

18.05.1931 r. Ogólnopolska Konferencja Czerwonego Harcerstwa decyduje o usamodzielnieniu i wyodrębnieniu Czerwonego Harcerstwa z OMTUR. Na czele ~~nowego~~ CH staje St. Dubois.

W 1932 r. Witold Trylski postuluje współpracę Czerwonego Harcerstwa z młodzieżą komunistyczną. Zostaje za to usunięty z CH.

W maju 1935 r. działacze Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej pracujący w "Pionierze" proponują połączenie Czer. Harcerstwa z Pionierem. Przedstawiciele Czer. Harcerstwa odrzucają tę koncepcję. CH najlepiej rozwija się w Zagłębiu Śląsko-Dąbrowskim.

archiwum

Harcerstwo
IV - Horykowski

ZHP w N

24.11.1924 r. 1 walne zgromadzenie działaczy harcerskich w Bytomiu oficjalnie powołuje Związek Harcerstwa Polskiego w prowincji Górny Śląsk. Był to okręg, który po plebisycie i III Powstaniu Śląskim znalazł się w obrębie państwa niemieckiego. Wśród założycieli jest Leon Powolny. W Berlinie także działa Hufiec Harcerski, na czele którego stoi J. Kwietniewski. Również 24.04.1924 r. w Opolu dh weber organizuje drużynę B. Koraszewskiego.

9.05.1926 r. w Bytomiu na walnym zgromadzeniu działaczy harcerskich z ośrodków berlińskiego i górnośląskiego zapada decyzja o zjednoczeniu polskiego ruchu harcerskiego i o powołaniu Związku Harcerzy Polskich w Niemczech. Przewodniczącym zostaje Leon Nawrocki, Naczelnikiem J. Kwietniewski. Związek tworzą trzy hufce: bytomski, zabrusko-gliwicki, berliński. Siedzibą Naczelnictwa ZHPwN zostaje Bytom.

w 1927 r. nazwa Związek Harcerzy Polskich w Niemczech zostaje zmieniona na Związek Harcerstwa Polskiego w Niemczech, ZHPwN.

28.02.1933 r. 11 walne Zebranie ZHPwN w Bytomiu. Biorą w nim udział przedstawiciele obu Głównych Kwater ZHP. Naczelnikiem ponownie zostaje J. Kwietniewski, zastępcą T. Wilczek. W 1933 r. odbyła się rozmowa Naczelnika Kwietniewskiego z kierownikiem młodzieży Hitler Jugend (HJ). Władz HJ występują z żądaniem podporządkowania się ZHPwN kierownictwu HJ. Naczelnik nie przyjmuje tej propozycji.

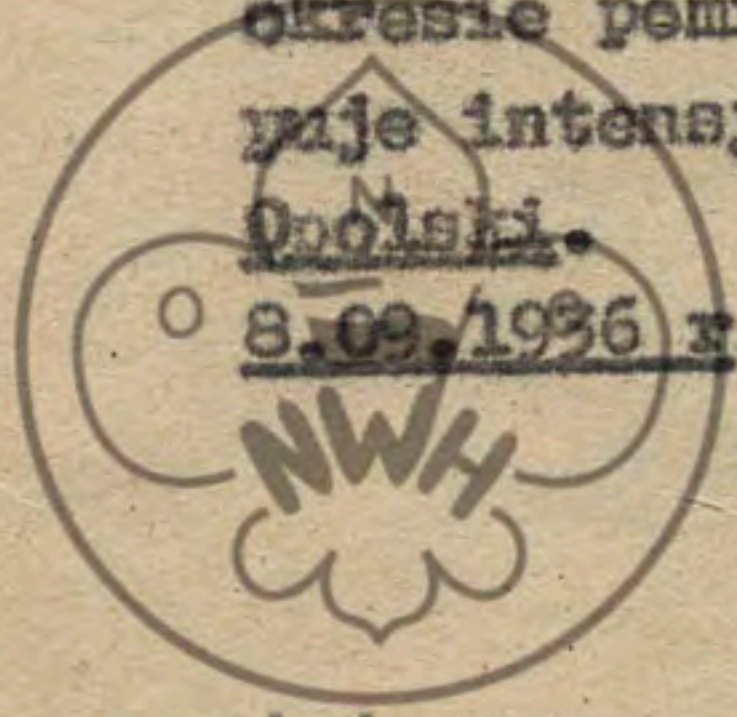
w sierpniu ZHPwN organizuje obóz w Jemielnicy. Również ZHPwN kieruje swoich ludzi na szkolenie do Polski.

w 1933 r. kierownictwo HJ ponawia żądanie przystąpienia ZHPwN do HJ grożąc w przeciwnym wypadku poważnymi konsekwencjami.

w 1934 r. odbywa się 11 walne Zebranie ZHPwN. Przewodniczącym zostaje Leon Nawrocki, Naczelnikiem nadal Kwietniewski. Zarząd ZHPwN przeniesiony zostaje z Bytomia do Opola.

31.03.1935 r. odbyło się walne Zebranie ZHPwN w Opolu. Uchwalono nowy statut Związku, który określa wychowanie młodzieży w duchu narodowym i społecznym w myśl ideologii i zasad harcerskich. Członkiem ZHPwN może zostać każda osoba narodowości polskiej zamieszkała w Niemczech. Przewodniczącym ZHPwN zostaje P. Kwoczek, a Naczelnikiem J. Kachel. W tym okresie pomimo stale wzrastających represji władz niemieckich, następuje intensywny rozwój ZHPwN. Między innymi w 1935 r. powstaje Hufiec Opolski.

8.09.1936 r. władze niemieckie zwracają się do prokuratury generalnej

we Wrocławiu w sprawie wszczęcia postępowania przeciwko ZHPwN z oskarżenia o zdradę kraju. Podstawą jest tekst przyrzeczenia harcerskiego składanego przez członków ZHPwN. Jednak do postępowania karnego nie dochodzi.

4.10.1936 r. odbyła się odprawa instruktorów ZHPwN. Na odprawie wiele miejsca poświęcono zuchom, ponieważ ukazała się ustawa, że HJ obejmuje dzieci od lat 10-ciu. Aby zapobiec germanizacji dzieci polskich ZHPwN kładzie duży nacisk na rozwój drużyn zuchowych. Wydziałem zuchów kieruje Władek Planetorz.

18.04.1937 r. zebranie ZHPwN w Opolu. Organizacja liczy 7 hufców, a odznaką jej jest oprócz lilijki i krzyża Rodka połączone z lilią... Naczelnik dementuje informacje o istnieniu jakichkolwiek kontaktów z HJ.

W kwietniu 1937 r. zostaje rozwiązana IV Gimnazjalna Drużyna Harcerska. W tym okresie mogą się szykany władz niemieckich w stosunku do ZHPwN (kłopoty z organizacją obozów, mundura, zakaz wydawania wiz wjazdowych i wyjazdowych).

27.07.1937 r. polska delegacja na Jambore przejeżdża przez Berlin. Polska delegacja witana jest na dworcu przez przedstawicieli ZHPwN.

1.09.1937 r. otwarcie Gimnazjum Polskiego w Kwidzynie. Wszyscy uczniowie szkoły są członkami ZHPwN.

2.09.1937 r. gestapo opolskie przekazuje ustnie P. Kwoczkowi zakaz noszenia mundurów harcerskich w wyniku odmowy podporządkowania się HJ.

10.02.1938 r. Centrala Związku Polaków w Niemczech otrzymuje z centrali gestapo w Berlinie pismo z zarządzeniem zakazującym noszenia mundurów harcerskich przez członków ZHPwN. Dekorowania polskimi barwanami narodowymi lokali harcerskich oraz rozkaz zgłaszania obozów celem uzyskania zgody władz niemieckich. Było to pierwsze zarządzenie represyjne przekazane na piśmie.

4.04.1938 r. do ZHPwN zostaje przyłączony hufiec austriacki.

29 - 30.10.1938 r. odbyły się uroczystości 25-lecia ZHPwN w Berlinie w domu polskim, gdzie zostaje otwarta wystawa ćwierćwiecze harcerskiego ruchu w Berlinie. Związek Polaków w Niemczech wręczył harcerzom sztandar ze znakiem Rodka. Sztandar ten ukryty przez rodzinę Gadzińskich przetrwał wojnę.

Początkiem 1939 r. z przeprowadzonego spisu wynika, że ZHPwN osiąga ponad 3 tys. harcerzy. Istnieje 13 hufców: 2 w Bytomiu, Racibórz, Opole, Zabrze, Gliwice, Berlin, Malbork, Wiedeń, Saksonia, Skotów oraz hufiec babimojski i warmiński (Olsztyn).

16.06.1939 r. gestapo opolskie zawiadamia przewodniczącego ZHPwN

P. Kwoiczka, że obozy organizować można na Górze św. Anny i w Saksonii.
W sierpniu 1939 r. Józef Kachel Naczelnik ZHPwN niszczy akta naczelnictwa ZHPwN.

25.08.1939 r. aresztowano hufcowych i drużynowych z terenu pogranicza i wysłano do obozów koncentracyjnych.

Z u c h y

9.12.1924 r. ogłoszono regulamin "wilecząt". Wileczki obejmują chłopców pomiędzy 8 a 12 rokiem życia.

12.02.1926 r. ogłoszono regulamin dla zuchów dziewcząt. Zatwierdzono prawo zucha, programy prób na gwiazdki i system sprawności. Program ten opracowano z inicjatywy GKZ. Wydział Zuchowy przy GKZ kierowany jest przez Jadwigę Bieńkiewicz. Na zbiórki zuchowe wprowadzono elementy baśni, zabawy, pląsy, skowem wszystko co wnosi radość.

10.09.1930 r. ogłoszono nowe regulaminy zuchowe: prawo, obietnica, programy prób na gwiazdki. Dokumenty te opracowano przy wybitnym współudziale A. Kamińskiego, który organizuje i prowadzi dwa kursy instruktorów zuchowych.

W 1932 r. ukazuje się książka A. Kamińskiego "Antek Gwaniak".

1.09.1933 r. otwarcie w Wierodzimiu Szkoły Instruktorów Zuchowych. Komendantem szkoły oraz Wydziału Zuchowego GKM jest A. Kamiński.

W grudniu odbyła się III Ogólnozwiązkowa Konferencja Zuchowa, podczas której zostaje ostatecznie opracowany kształt pionu zuchowego.

W 1933 r. A. Kamiński napisał "Książkę wodza zuchów", a Jadwiga Zolanowska opracowała książkę pt. "W gromadzie zuchów". Ostatnią pozycją z trylogii A. Kamińskiego była książka pt. "Krag Rady". W tym okresie pion zuchowy świetnie się rozwija.

1.01.1934 r. "W kręgu wodzów" staje się oficjalnym pismem Wydziału Zuchów E GKM. W maju 1934 r. przeniesiono Szkołę Instruktorów Zuchowych z Wierodzimia do Brennej. W lipcu odbył się Międzynarodowy Kurs Zuchowy w Brennej dla uczestników z 7-miu państw.

W październiku zorganizowano żeńsko-męską konferencję zuchową. Jej tematem jest status instruktorek pracujących w męskim ruchu zuchowym.

W grudniu NRH zatwierdza jednolite Prawo Zucha i Obietnicę obowiązujące w org. żeńskiej i męskiej.

W 1935 r. w Rabce A. Kamiński prowadzi kurs dla instruktorów żydowskich gromad zuchowych. Uczestnicy kursu postanawiają założyć Związek Żydowskich Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych.

25.02.1936 r. w Warszawie umiera J. Bieńkiewicz dr med - czołowa działaczka zuchowa.

Polonia

Od 1924 r. w wielu środowiskach polonijnych rozwijają się drużyny harcerskie. Nieco odmienna struktura organizacyjna stosowana była w USA. Drużyny polskie wchodziły w skład organizacji skautowej USA. Rok 1934. dalszy rozwój drużyn polonijnych. Między innymi działają drużyny w takich krajach, jak: Austria, Belgia, Brazylia, Czechosłowacja, Chiny, Dania, Francja, Holandia, Jugosławia, Kanada, Lotwa, Niemcy, USA, Rumunia, Węgry.

A więc ziarno rzucone przez Małkowskiego na obcej ziemi w latach 1915-1919 dało obfity plon.

Historia powojenna

W 1945 r. harcerze odgrywają pionierską rolę w obejmowaniu i zagospodarowaniu Ziemi Odzyskanych. Drużyny pracują przy odbudowie polskich miast i wszędzie tam, gdzie są potrzebne ręce do pracy. Gdy w-wa ponownie zaczęła tętnić życiem, władze harcerskie przenoszą się z Lublina do Warszawy. Również w 1945 r. Naczelnictwo nawiązuje kontakt z Międzynarodowym Biurem Skautowym w Londynie. Pod koniec 1945 r. odbyła się Światowa Konferencja Młodzieży Demokratycznej w której uczestniczą delegaci ZHP. Konferencja powołuje "Światową Federację Młodzieży Demokratycznej".

13 - 14.04.1946 r. odbył się Zlot Młodzieży w Szczecinie pod hasłem "Trzymamy straż nad Odrą". w czasie defilady doszło do zamieszek. Manifestacja zakończyła się bójką harcerzy z młodzieżą ZWM. Wiosną 1946 r. powstaje projekt podjęcia drugiego hasła "Sercem przy Mazurach".

W tym okresie A. Kamiński zostaje wiceprzewodniczącym ZHP. A. Kamiński jako wiceprzewodniczący ZHP oraz grupa instruktorów skupiona wokół niego usiłują wywalczyć prawo ZHP do samostanowienia oraz możliwości pracy metodą harcerską. Niestety ideał wychowawczy i metodyka harcerska stały się głównym punktem ataku przez obce elementy, które w tym określonym celu znalazły się w ZHP po roku 1945. W wyniku tej walki A. Kamiński w 1948 r. znalazł się poza szeregami ZHP.

W lecie 1948 r. do programu wprowadzono "Harcerską Służbę Polsce" o kierunkach:

- 1) odbudowa kraju,
- 2) las i rola,
- 3) kultura i oświata,
- 4) dziecko.

archiwum

Początkiem 1957 r. w pałacu w Cieplicach rozpoczyna działalność I Centralna Szkoła Instruktorów Zuchowych im J. Korczaka. Latem 1957, to, obozy, akcje szkoleniowe.

23.04.1958 r. WRH dokonuje zmian w prowizorycznym statucie ZHP, likwidując Prezydium WRH. Tym samym ulega likwidacji funkcja przewodniczącego WRH, którą piastował A. Kamiński. A. Kamiński nie chcąc pełnić roli sztybu dla anty-wychowawczych poczynań władz, rezygnuje z działalności w ZHP.

Wiosną 1958 r. Maria Łyczko prowadzi w Polsce pierwszy kurs "Nieprzetartego Szlaku".

Akcja letnia 1958 r. to realizacja programu na rzecz środowiska obozowania, np. akcja centralna "Otwarte okna" lub "Warmia i Mazury".

21.04.1959 r. 11 Walny Zjazd ZHP w Warszawie:

- a) powstaje Centrum Wychowania Morskiego w Gdyni,
- b) zostaje powołane biuro usług turystycznych "Harctur", oraz harcerskie wydawnictwo "Horyzonty".

21.07.1959 r. Rada Ministrów zatwierdza nowy statut ZHP.

2-18.07.1960 r. Zlot Grunwaldzki. W zlocie bierze udział około 15 tys. harcerzy. Na polu Grunwaldzkim odbyło się uroczyste ślubowanie młodzieży.

1963 - 1964 r. wprowadzono tzw. nowy system pracy drużyn harcerskich, decyzją uchwały WRH z dn. 17.12.1963 r. oraz GKH z dn. 20.01.1964 r. W drużynach młodszych na miejsce sprawności wprowadzono tzw. sprawności zespołowe, a zamiast stopni "miana" - ochotników, tropicieli, odkrywców, wędrowników i pionierów. Odpowiednikiem mian w drużynach starszoharcerskich były "Znaki". Okres ten miał jeszcze inne elementy metodyczne jak "Konstytucje Drużyny" lub prace wg kampanii.

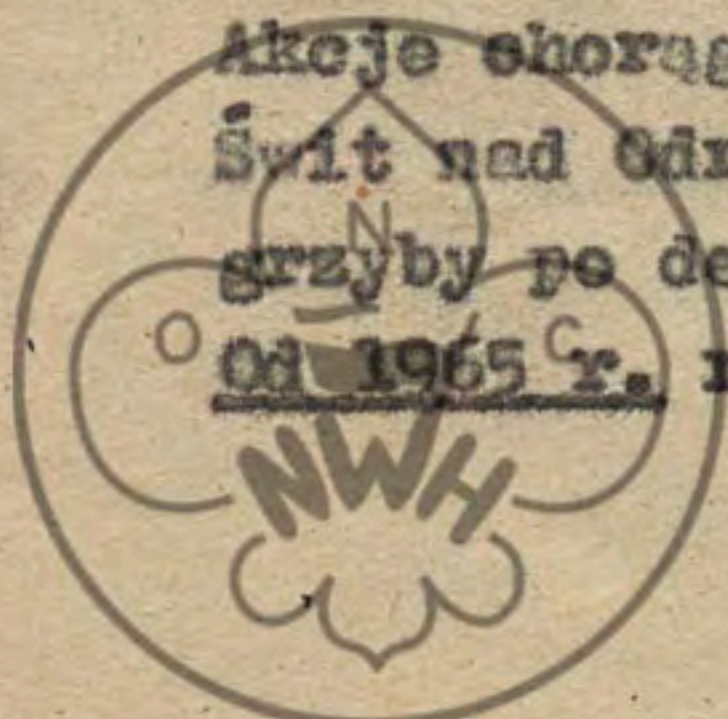
Szczęśliwym wynalazcą tych innowacji był ówczesny nestor wychowania socjalistycznego dobrze znany nam Jacek Kuroń.

3-5.04.1964 r. 111 Walny Zjazd ZHP w Warszawie - uchwała nowy statut, nowe Prawo Harcerskie i Przyrzeczenie. Postanowiono wprowadzić akcje ogólnozwiązkowe przy wielkich budowach socjalizmu, ich udział w budownictwie socjalizmu oraz zwiększyć stan organizacji do 2 mil. harcerzy. Naczelnikiem został W. Kinecki.

Od 111 Zjazdu podstawą pracy drużyn stały się akcje centralne np. Frombork od 1966 do 1973 r., Azymut, Huta Katowice, Bieszczady.

Akcje chorągwiane: Złocieniec, Kano, Spisz-Orawa, Mapa, Werynia, Trzcianka, Świt nad Odrą (na 25-lecie) itd. akcje w tym okresie mnożyły się jak grzyby po deszczu.

Od 1965 r. rozpoczęły swój żywot Alerty Naczelnika.

W 1969 r. wprowadzono turnieje wiedzy obywatelskiej. Pierwszy pod hasłem - Lenin - Kraj Rad. Tak w skrócie wyglądała treść pracy, jaką w tym okresie miały realizować drużyny.

Teraz pozostaje nam podać jeszcze kilka ważniejszych dat z ostatnich lat historii ZHP.

30.01.1965 r. Prezydium RN wprowadza stopień - Harcmistrza Polaki Ludowej.

14-16.10.1968 r. IV walny Zjazd ZHP pod hasłem - "Polsce Ludowej sercemysłi - czyny". Zjazd wystosował listy do dziewcząt i chłopców walczącego wietnamu i KC Wszechzwiązkowego Leninowskiego Komunistycznego Związku Młodzieży. Zjazd uchwała Kartę Praw i Obowiązków Instruktorów ZHP. Sporo czasu poświęceno ideowemu oddziaływaniu harcerstwa w kontekście politycznym tamtych czasów.

19.12.1965 r. RN ZHP zatwierdza nowy stopień instruktorski "Organizator".

11-13.03.1973 r. w Warszawie odbył się V walny Zjazd ZHP pod hasłem "Wszystkie siły socjalistycznej Polsce". Zjazd uznał potrzebę zintensyfikowania pracy ideowej i politycznej w ZHP odpowiednio dostosowanymi dla młodzieży formami pracy. Uchwalił, że ZHP ma być organizacją masową, a w szkołach ponadpodstawowych drużyny mają podejmować program Harcerskiej Służby Polsce Socjalistycznej. W krótkim czasie z programu HSPS, w "potocznej władz mowie" powstało nowe harcerstwo czyli HSPS-y, w beżowych bluzach i czerwonych krajkach. Również uchwalono, aby przystąpić do tworzącej się Federacji Socjalistycznych Związków Młodzieży Polskiej.

11.04.1973 r. powstaje oficjalnie FSZMP. Do Federacji weszły: ZHP, ZMS, ZSN, ASP, SZMN.

3.06.1973 r. w Międzylesiu uroczystość wmurowania aktu erekcyjnego oraz aktu patronatu ZHP nad Centrum Zdrowia Dziecka.

1.10.1973 r. rozpoczął się ruch Drużyn Sztandarowych.

2.04.1975 r. została otwarta w Oleśnicy Centralna Szkoła Instruktorów ZHP.

6.10.1976 r. inauguracja roku kształcenia politycznego w Oleśnicy.

28-29.06.1977 r. VI Zjazd ZHP w w-wie przyjmuje uchwałę - "Jutro socjalistycznej Polski - budujemy dziś". Uchwalono wstęp i poprawki do statutu, wprowadzono nową 11 zwrotkę do hymnu ZHP. Podjęto dalszy plan rozwoju ilościowego (60%).

15.03.1978 r. w Warszawie zmarł w wieku 75 lat dh hm A. Kamiński.

15.01.1979 r. w Zakopanem w wieku 90 lat umiera harcmistrzyni RP Olga Małkowska.

Rok 1980 i znów mamy nowy polski zakręt historyczny. Również inny wiatr porwał po szeregach harcerskich.

6.10.1980 r. instruktorzy Hufca Kraków Śródmieście opracowali list otwarty do instruktorów ZHP.

25 - 26.10.1980 r. w Warszawie odbyło się spotkanie instruktorów z różnych środowisk Polski. Przeprowadzono krytyczną analizę dotychczasowego stanu org. i programowego Związku oraz przedyskutowano ewentualne kierunki odnowy. Związkuje się w tym celu - "Porozumienie instruktorów harcerskich im A. Małkowskiego" oraz przyjęto jako platformę działania - "List otwarty instruktorów środowiska krakowskiego". Porozumienie postanawia powołać w każdej Chorągwi ZHP - Kregi instruktorów im. A. Małkowskiego. Działalność "Porozumienia" wsparł swym autorytetem były Naczelnik Sz. Sz. hm Stanisław Broniewski "Orsza".

22-23.11.1980 r. w W-wie odbyła się zbiórka przedstawicieli już powstałych Kregów im. A. Małkowskiego. Przyjęto zasady Porozumienia i dokonano wyborów Rady Porozumienia.

1.12.1980 r. GK ZHP na swym posiedzeniu zapoznaje się z informacją o powstaniu "Porozumienia" oraz o zasadach jego działania, traktując to jako ważki głos w dyskusji przed VII Zjazdem ZHP.

15.03.1981 r. odbył się VII Zjazd ZHP w Warszawie. Wprowadzono szereg pozytywnych zmian do działalności drużyn, jak: samodzielność programowania, dobrowolność przynależności do ZHP, likwidację pojęcia drużyn HSPS, przywrócenie tradycyjnej lilijki z oznaczeniem ONC, skreślenie 11 zwrotki hymnu ZHP. Zjazd uchwala nowy statut oraz uchwałę o wystąpieniu z Federacji. Naczelnikiem nadal pozostaje A. Ornat.

Czerwiec 1981 r. inauguracja w Warszawie obchodów 70-lecia ZHP. W muzeum na Woli trwa ekspozycja tradycji i historii ZHP.

18-20.09.1981 r. z inicjatywy Kregu Instruktorów Harcerskich im. A. Małkowskiego przy Krakowskiej Chorągwi ZHP odbył się na Bzoniach Krakowskich Jubileuszowy Zlot Harcerstwa. W Zlocie bierze udział około 6500 harcerzy, oraz członkowie Naczelnictwa ZHP. W ognisku jubileuszowym wziął udział hm Stanisław Broniewski "Orsza".

25-27.09.1981 r. zlot drużym im Sz. Sz. w Rogoźnicy na terenie byłego obozu koncentracyjnego Gross-Rosen. W czasie zlotu odsłonięto tablicę pamiątkową ku czci pierwszego Naczelnika Sz. Sz. hm Floriana Marciniaka poległego w tym obozie.

Bibliografia

Przy opracowywaniu skryptu wykorzystano dane informacje zawarte w poniższych materiałach źródłowych:

1. Materiały do chronologii historii i tradycji ZHP - M. Haukowski.
2. Kalendarium ZHP - Marek Kudasiwicz.
3. Historia harcerstwa polskiego - Wacław Białejewski.
4. Kalendarzyki harcerskie z okresu międzywojennego.

archiwum

PRAWO HARCERSKIE

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.
2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy.
3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim.
4. Harcerz w każdym widzi bliźniego a za brata uważa każdego innego harcerza.
5. Harcerz postępuje po rycersku.
6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.
7. Harcerz jest karny i posłuszny — rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.
8. Harcerz jest zawsze pogodny.
9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny.
10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu, nie pije napojów alkoholowych.

PRZYRZECZENIE HARCERSKIE.

MAM SZCZERĄ WOLĘ CAŁYM
ŻYCIEM PEŁNIĆ SŁUŻBĘ BOGU
I POLSCE, NIEŚĆ CHĘTNĄ PO-
MOC BLIŹNIM I BYĆ POSŁUSZ-
NYM PRAWU HARCERSKIEMU.

archiwum

~~Warkowski~~

* 1.09 1888 r. - Wreszowice
† 15.01 1979 r. - Łoborzane

archiwum